

SERHII LAZORENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko; *e-mail: serglazarenko@gmail.com*

МΥKHAILO LIANNOI

PhD in Pedagogical Sciences, Professor, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko; *e-mail: monnifk@ukr.net*

DMYTRO BALASHOV

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko; *e-mail: balashov05021978@gmail.com*

s. 121-130

АМАЗОНКИ – ФЕНОМЕН ЖІНОЧОГО ГЕРОЇЗМУ У СУСПІЛЬСТВАХ ДЕРЖАВ РАБОВЛАСНИЦЬКОГО СВІТУ

АНОТАЦІЯ

У статті наведено результати теоретичного дослідження, метою якого було у сучасній науці існує термін – історична фемінологія. Термін «фемінологія» має походження від латинського слова «феміна» (жінка) та грецького «логос» (наука або вчення). Буквально жіноча фемінологія – це напрямок загальної історії, що досліджує роль жінок в історико-діалектичних процесах державотворення протягом усього існування людської цивілізації та виробляє інструменти для такого дослідження. За часів безкласового суспільства, жінки гучно заявляли про рівні права з чоловіками. І як результат – гінекократичні суспільні стосунки у ранні епохи існування людської цивілізації. У період Середнього царства Єгипту (2040–1640 рр. до н.е.), єгиптянки мали незалежність від чоловіків, мали власну справу, кошти, майно, тощо. Усім відомі імена Єгипетських цариць Нефертіті, Хатшепсут, які були знаковими фігурами, не менш відомими ніж чоловіки-фараони. Не залишила поза увагою історія і жіночий героїзм періоду античності. Про їх подвиги у своїх літописах писали Гомер, Гелланік, Геродот, Страбон, Плутарх, Діодор Сіцилійський та ін. Хронологічні межі дослідження, описані у статті, охоплюють часові проміжки рабовласницького періоду – першої в історії суспільства класової формації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

історія фізичної культури, жіноча фемінологія, гінекократія, матриархат, амазонки, скіфи, сармати, греки.

Постановка проблеми.

Історичну науку, починаючи з моменту її заснування, турбувало питання про роль жінки у творенні сучасного суспільства, про їхню участь у розбудові ранніх безкласових цивілізацій, державностей класових суспільств, формування сучасної політичної карти світу та участь у великій політиці протягом усього існування людської цивілізації. Так результати наукових пошуків, які намагалися дати відповідь на зазначені питання, сформували самостійний напрям історії – історична фемінологія. Саме вона намагається відтворити історичну справедливість і оптимістично підійти до розв'язання питання актуальності жінок в історії суспільства.

За доби безкласового суспільства, був період, який нам відомий під назвою матриархат – час, коли жінки домінували в сім'ї, суспільстві, державі. Культ жінки був возведений до божественного. Процес народження дітей мав сакральний зміст і жінка прирівнювалася до матері-землі, яка теж давала (народжувала) продукти харчування рослинного походження і опосередковано продукти тваринного походження, таким чином підтримуючи життя людей. І не випадково, що стародавні скульптурні зображення Богині-землі, були звичайним відтворенням аморфного образу земної жінки, що сидить на царському троні. За часів безкласового суспільства, з появою класових економічних відносин, жінки завжди поряд з чоловіками боронили власні території, так само героїчно билися під час військових кампаній, приймали відповідальні політичні рішення, здійснювали реформи власних держав тощо. Жіночий героїчний епос був актуальним в грецькій міфології – міфи про амазонок, в індійських ведичних текстах – міфи про богиню Калі, в скандинавському епосі – оповіді про валькірій, китайські перекази – про відважну Хуа Мулань тощо. Як бачимо перераховані факти, дають можливість констатувати, що жінки рабовласницьких держав, теж внесли великий внесок у збереження ідентичності і незалежності своїх культур і цивілізацій. То ж хотілося б читати поряд з чоловічими іменами відомих правителів, героїв, відважних полководців та воєначальників і імена відважних жінок-воїтельок.

Аналіз актуальних досліджень

Амазонки, жінки-воїни, відважні воїтельки, це терміни, якими називають у сучасній історії жінок, котрі демонстрували героїзм, стоїчну відвагу разом з чоловіками захищаючи рідні міста, а інколи і власну державу (скіфські і сарматські амазонки). Тема жіночого героїзму є досить актуальною на теренах сьогодення. Відомий історик, археолог, мандрівник Віталій Літвін, нещодавно презентував світові книгу «Землі амазонок», матеріал для якої він збирав, відвідуючи країни Північної Африки, Малої Азії, територію Північного Причорномор'я. Автор указує, що територія яку займала країна амазонок знаходилась на території сучасної Кубані (Російська Федерація). Але з цим фактом можна не погодитись, так як амазонки за свідченням Геродота мешкали на просторах Великого Євразійського степу. І тому ареал існування жінок-воїнів розширюється на багато більше ніж територія сучасної Кубані [6].

У своїх роботах, В. Ю. Шевцов висуває припущення, що походження назви «амазонка» є відображенням слова «мазати». Щоб налякати ворога, збити його з пантелику дівчата-воїни намазували обличчя чорною фарбою, розмальовуючись під неймовірних страховиськ. Можливо, саме амазонки вперше застосували технологію бойового розфарбовування, так як віра у потойбічні сили у стародавніх людей була значною і ефект цього явища використовували амазонки. Проте остаточно етимологія, на думку автора, вимагає подальшого вивчення [10].

Історик О. Б. Снісаренко вважає, що територія проживання воїтельок практично збігається з контурами турецьких районів Амасія і Самсун. Звідси амазонки робили свої походи в Азію. Ними побудовані Ефес, Смірна та інші стародавні міста. На теренах сьогодення цей факт підтверджується результатами археологічних розкопок у південній частині нашої держави, де поряд з курганами-могилами чоловіків знаходять і усипальниці жінок-воїнів [1].

Т. Скрипник, у своїх дослідженнях теми «Амазонки в античній традиції» розглядає три основні варіанти існування їхньої держави: перший – як народ, що складається виключно з жінок; другий – про такий народ, у якого жінкам належить панівне становище, особливо у військовій справі та процесах державотворення, третій варіант – пов'язаний із численними етнографічними відомостями про те, що жінки брали участь у військових діях нарівні з чоловіками. Як зазначає сам автор: «У першому варіанті більше міфічного, у другому – міф і реальність уживаються разом, у третьому – реальне, безсумнівно, переважає» [2]. Професор М. В. Скржинська відмічала еволюцію образу античної амазонки від грецького короткого хітону до костюму прикрашеного скіфською оздобою і зброєю [8].

У науковій статті «Фізична культура та її значення у житті народів що населяли Україну в до київську історичну добу» спосіб життя та військово – прикладний вишкіл відважних жінок за часів скіфо-сарматської доби описали Сергій Лазоренко разом з авторським колективом [5]. Існує і суто українська теорія появи на політичній арені античних часів войовничих жінок. За цією теорією амазонки (косачі, косачки) – войовничо налаштована спільнота давньо-українського жіноцтва III–I тисячоліття до н. е., котра заселила пониззя Дніпра, Причорноморські та Приазовські степи та прилеглі території. Косачками їх назвали через те, що жінки-воїни носили довгу дівочу косу, як ознаку вільної, незалежної жінки, так як після заміжжя жінки в ті далекі часи, зазвичай коси спекалися [1, 2, 9]. Не оминули зазначеної теми і відомі закордонні науковці. Життя народів що населяли Великий Євразійський степ вивчали Баррі Кунлайф та Естер Якобсон [11, 12].

Як указує вище згадане, відомості про життя амазонок не складають цілісної і системної інформації, особливо в контексті історичного значення щодо збереження власної ідентичності. Тому ми зробили спробу в даній статті (мета) – узагальнити та систематизувати розрізнену інформацію про героїчні звершення жінок і підтвердження їх високого рівня у державотворчих процесах епохи першого класового суспільства.

Методи дослідження: для досягнення задекларованої мети авторським колективом були використані загальнологічні методи і прийоми дослідження – аналіз, порівняння і узагальнення історичної інформації та її систематизація відповідно до діалектики розвитку зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу

Амазонки, або жінки-воїни – це цілий пласт історії і військового мистецтва багатьох народів стародавнього світу. У персів (ha-mazan) амазонками були жінками-воїнами, у греків (amazos) – це були воїтельки, що спекалися грудей для більш кращого володіння луком, в Римі та в інших культурах (amasso) – жінки не доступні чоловікам, у Туреччині є територія яка зберегла свою назву і до сьогодення (amasia) – можливо назва цього топоніму також має відношення до ідентифікації категорії жінок-воїнів. Сам «батько історії» Геродот писав, що скіфи називали амазонок «убивцями чоловіків» – «оіор-патра», оскільки, згідно з їхніми звичаями, жодна з жінок-воїнів не могла вийти заміж доти, поки не позбавить життя ворога, переважно чоловіка [1, 3].

У різні часи тривали активні, хоча й безуспішні спроби розшукати сліди амазонок. Легенди про існування дів-войовниць були у Китаї, Японії, Індії, Німеччині, Чехії, Америці. В історії киммерійців, скіфів і сарматів, античні автори, завжди згадують відважних воїтельок, які наводили жагу не тільки на степові народи, вони дошкуляли і грекам колоністам, і еллінам метропольної Греції.

Калі – індуїстська богиня вічної сили, часу і змін, смерті й знищення, зазвичай зображується темною та лютою, з чотирма руками. Калі вважається дружиною Шиви та асоціюється з низкою інших богинь, таких як Дурґа, Парваті, Бхадракалі, Дакшаяні, Рудрані й Чамунда. У верхній лівій руці вона тримає закривавлений меч, що руйнує сумніви й подвійність, в нижній лівій – голову демона, що символізує перемогу над злом або темними силами. Верхньою правою рукою вона робить захисний жест, що проганяє страх, в той час, як нижньою правою рукою благословляє до виконання всіх бажань. Чотири руки символізують 4 сторони світу і 4 основних чакри. Три ока богині керують трьома силами: творінням, збереженням і руйнуванням. Вони також відповідають трьом часам: минулому, сьогоденному і майбутньому, і є символами Сонця, Місяця і блискавки. На богині пояс із людських рук, які позначають неблаганну дію карми. Як розповідають Ведичні рукописи, з раннього дитинства, Калі, мандрувала теренами стародавньої Індії і досить добре вивчала військову справу, вправно володіти холодною і стрілецькою зброєю. Дівчина все своє життя була одержима думкою боротися з несправедливістю, зі злом, з темними силами. Так було до знайомства Шивою, який вказав Калі на її божественне призначення. Так Калі потрапила до сонму ведичних божеств. Її культ шанується до цього дня особливо у столиці Бенгалії Калькутті де зберігся до наших днів храм Калі – Каліґхата, від назви якого було названо і столицю.

Валькірії (буквальний переклад «ті що обирають загиблих») — у скандинавській міфології войовничі діви, які беруть участь в розподілі перемог і смертей в битвах, помічниці Одіна. Нижчі жіночі божества, яких ще називали – «дисами». Спочатку валькірії були зловісними духами битв, ангелами смерті, які отримували задоволення від виду кривавих ран. У кінному строю проносилися вони над полем бою, немов стерв'ятники, і ім'ям Одіна вершили долі мужів-воїнів. Трохи пізніше, їх участь у битвах, більшою мірою почала відповідати етимології самоназви і валькірії зайнялись обранням найбільш відважних та мужніх героїв серед загиблих та перенести їх у Валгаллу, де вони ставали «ейхер'ярами» – героями, що на чолі із Одіном мали битися із армією мертвих та «йотунів» в час Раґнароку. Мали своїх богинь-воїтельок і ранні кельти, за військову справу в них відповідали Бадби та Моррігани. У англосаксів – валькірії були духами різанини.

Героїня китайського твору «Пісня про Мулань» – звичайна провінційна дівчина, яку звали Хуа Мулань. Вона пішла на війну замість свого пристарілого батька. Одяглася у чоловічий одяг і пішла воювати з неприятелями, так як жінкам суворо заборонялося вступати до рядів тогочасної китайської армії. З кожним днем участі у війні, загартовувався і мужнів характер дівчини. Її відданість своїй країні і мужність у бою вразили імператора і той призначив жінку-воїна на державну посаду. Сучасні вчені сперечаються на предмет реальності Хуа Мулань. Дехто вважає що згадана героїня була учасницею Північної війни (425–445 рр. н.е.), а дехто говорить про міфічність постаті легендарної китаянки. Як би там не було, а ім'я Хуа Мулань відоме усім жителям Піднебесної.

Засвідченням Геродота, в сьому античному світі була відома перемога массагетської цариці Тамірис над великим завойовником стародавнього світу, персидським царем Кіром II Великим. Який спочатку полонив і вбив сина цариці Спаргапіса, а потім і забажав завоювати землі массагетів. Останні, душе хоробро билися за власну територію і перемогли багатотисячне військо Кіра II. Ця видатна перемога перетворилася в красиву легенду, за якою Тамірис начебто відрубала голову перса і втопила її в міхурі з людською кров'ю. Наситивши таким чином кровожерливого завойовника. Більш за все Геродот особливості цієї битви все ж таки прикрасив. Бо Александр Македонський бачив цілі рештки Кіра II Великого в його похованні в Пасаргадах. А деякі сучасники царя, указують на те, що його поховали в Вавилоні після дев'ятирічного правління. Можливо це й так, адже Геродот описував події, що сталися за сто років до написання Історії і історичний факт за цей час, все ж таки піддався метафоричній видозміні.

Відзначилися античні жінки і не тільки на полі брані. За свідченням грецької міфології родоначальницею і першою чемпіонкою в боротьбі була донька бога Гермеса – Пале. Саме вона дужала представників сильної половини людства у суто чоловічому виді змагань. І щоб увіковічнити ім'я героїні, вдячні греки назвали спортивний комплекс стародавніх часів для одноборств – «палестрою», а самих спортсменів-борців, тривалий час, елліни називали «палестритами» [7]. Не менш відомими героїнями античної Еллади були воїтельки-жінки з однаковим ім'ям Аталанта, одна аркадська, а інша беотійська. Аталанта аркадська вміло володіла луком, була учасницею полювання на калідонського вепра. Саме Аталанта першою влучила стрілою у тварину, після чого її добив списом Мелеагр. Приймала участь у поході аргонавтів під проводом Ясона, під час якого отримала перемогу у борцівському поєдинку з Пелеєм. Аталанта беотійська – знана в усій ойкумені спринтерка. Кожному хто хотів з нею побратися, вона пропонувала змагання з бігу, за умови що претендент на її руку і серце буде бігти без зброї вперед, а Аталанта зі списом його наздоганяти. Як розповідають міфи, багато загинуло молодих юнаків від списа вередливої діви. Аж доки її не переміг Гіппомен, не без допомоги Афіни. Остання дала юнакові золоті яблука, які Гіппомен кидав на землю і які під час забігу підбирала Аталанта. І в такий спосіб юнак переміг відому на всю Елладу спринтерку. Амазонку Міріну називали «прудконогою» через її вправне керування колісницею. За свідченням грецьких міфів, багато перемог вона отримала у цьому виді перегонів, змагаючись з чоловіками. Дев'ятий подвиг дорійського героя Геракла виявився найважчим у його героїчній кар'єрі. І амазонки є причиною того. Вирушивши до країни амазонок, на край Ойкумени, Геракл мав заволіти чарівним поясом Іпполіти, цариці амазонок. Добув він його в жорсткій битві з войовничими жінками. Про це розповідав своєму двоюрідному брату Еврисфею, сам славетний дорієць.

В історії назавжди залишились подвиги Пентесілеї, яка допомагала царю Пріаму у Троянській війні, Телестріди, яка була учасницею воєнної кампанії Александра Великого, Міріни – покорительки, свого часу, Півночі Африканського континенту, що заснувала власне місто біля берегів озера Трітоніс, Амаги – котра захищала Ольвію від скіфів та багато інших. Тринадцять днів жив Александр Македонський з царицею амазонок Телестрідіою. Остання забажала народити від героя дівчинку, майбутню царицю жінок-воїнів. Про це у своїх літописах писали Гомер, Гелланік, Геродот, Страбон, Плутарх, Діодор Сіцилійський та ін., відомі скульптори античності Фідій і Поліклет увічнили їх подвиги у камені, останньому належить

шедевр «Поранена амазонка», битва амазонок з греками – улюблена тема еллінського вазопису, п'єси за участі амазонок ставилися в театрах Афін, Єфесу, Закросу, Іолку, Мікен тощо. Існує цілий цикл розповідей про боротьбу греків з цими настирливими жінками, так звана «Амазономахія».

Навіть відважний конкістадор Франсіско де Орель'яна, вражений відвагою і мужністю індіанських жінок, після бою з індіанцями Південноамериканських джунглів, вирішив назвати найбільшу річку Південної Америки – Амазонка.

Досить детально описує життя і побут жінок-воїнів кочових народів Великого Євразійського степу, згадуваний нами Геродот, який у своїй Історії описує наступне: «Після битви з греками кораблі з полоненими амазонками прибило до берега Меотійського озера, у гавані Кремни – землі скіфів. Зійшовши на берег, амазонки відправилися углиб країни, захопили табун коней і стали грабувати скіфські землі. Через якийсь час вони, нарешті, стали табором. Спочатку скіфи приймали їх за чоловіків. А по закінченні деякого часу, після зближення з молодими скіфами, вони разом пішли за Танаїс, де стали називатися савроматами». Про такі комунікації пише у своїх роботах Гелланік, оповідаючи, як амазонки льодом переправлялися через Боспор Кіммерійський (Керченську протоку) на скіфську територію. Згідно з інформацією грецьких істориків, амазонки жили на узбережжі Чорного моря, поблизу річок Фермодонт і Ірис. Своєрідною особливістю суспільного ладу сарматів, особливо в ранній період, було високе становище жінок в родині та суспільстві. Вони були не лише хранительками домашнього затишку і вихователями дітей, але і воїнами нарівні з чоловіками. Знатні жінки нерідко виконували почесні функції жриць. Показово, що в могилу померлої жінки, навіть дівчинки, нерідко клали, окрім прикрас і предмети озброєння. Псевдо-Гіппократ (470–356 рр. до н.е.) надає і таку дивовижну деталь: «...у дівчат нерідко видаляли праві груди, аби вся сила і життєві соки перейшли в праве плече і руку та зробили б жінку сильною нарівні з чоловіком». Підтверджує високий статус сарматської жінки легенда про царицю – Амагу, яку записав грекомовний письменник II ст. н.е. Полієн, в основі якої лежать реальні історичні події, які сталися на межі II–III ст. н.е. Чоловік Амаги, цар Медосак, був схильним до вживання хмільного меду, через що занедбав державні справи. Амага сама розставляла по всій країні гарнізони, відбивала напади ворогів та допомагала сусідам, яких ображали. Коли скіфське військо оточило Херсонес і останні звернулися за допомогою до Амаги, вона, спільно зі 120 добірними воїнами, кожен з яких отримав трьох коней в своє розпорядження, за добу пододала майже 200 км і раптово з'явилася в таборі скіфів. Амага вбила скіфського царя, а владу передала його синові, наказавши правити справедливо і не ображати сусідів. Згодом сармати програли в конкурентній війні з готами, а потім їх завоювали гуни, в надрах яких перші і асимілювали.

На території України і в інших місцях, де ймовірно жили амазонки, були знайдені поховання жінок, в яких знаходилися луки, стріли і дротики. Однак тут відсутні останки мечів, бойових сокир і іншої зброї ближнього бою (за винятком ритуальних кинджалів, що вказує на аристократичне походження похованої або її статус жриці). Але факт відсутності бойових сокир ще не доводить, що рештки в таких курганах не належать амазонкам. Міф про те, що амазонки в ближньому бою користувалися лабрисом (двосторонньою сокирою) більш за все з'явився після зображення Пентесілеї – героїні Троянської війни на грецькій чаші V ст. до н.е. Закріпив цю думку і Бертель Торвальдсен, який відтворив образ воїтельки у камені, тримаючою у правій руці лабрис.

Відсутність у похованнях захисних пристосувань і обладунків, вказує на те, що жінки, як і підлітки, могли допомагати починати бій (обстрілюючи противника з безпечної відстані) і потім йшли в тил основного війська, яке складалося з чоловіків.

Рисунок 1. Реконструкція зовнішності амазонок скіфського періоду.

Вік скіфських амазонок коливається від 16 до 60 років, проте половина їх – молоді жінки у віці 25–35 років. Про зовнішність амазонок дозволяють судити вже згадувані історичні свідчення, твори античних митців, малюнки на гончарних виробках, їх зображення в камені та на барельєфах храмів. Як правило – це молоді красиві жінки (герой Троянської війни Ахіллес, вражений її красою, закохався у мертво Пентесілею, яку він і вбив), з розгорнутими довгим волоссям або в легких шоломах, в коротких напівпрозорих шатах грецького типу. В живописі на вазах, вони ближче персонажам Геродота, одягнені в чоловічі шкіряні костюми, так як всі що мешкали за теренами ойкумени – були варварами. Як правило, це юна діва у чоловічому вбранні (каптан і вузькі штани з лампасами) одяг облягає струнку фігуру, ступні ніг або босі, або в м'яких повстяних чоботах (скіфіках), на голові повстяна м'яка шапочка у формі каптура, іноді зі звисаючими ззаду і по обидва боки захисними обладунками. І завжди зі зброєю – або це лук і сагайдак зі стрілами, або скіфський акінак та спис або дротик. Часто присутній на малюнках і щит, зазвичай овальної форми. Найчастіше зустрічаються зображення амазонок що борються, як в кінному, так і в пішому бою. Можна зустріти малюнки дужання амазонок з грецькими палестритами (борцями) у борцівських поєдинках, що вказує на не аби яку природню силу жінок-воїтельок. Але досить багато і статичних зображень озброєних дів поруч з конем або грифоном, який вважався тотемним і культовим образом у культурі амазонок.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Виникнення такого феномену як «амазонки» можна пояснити з точки зору матріархального суспільного устрою, у якому домінують жінки не тільки в сім'ї, а і в суспільстві, в державі, виконують функції законотворчості та захисту своєї території. Так на політичній карті античності з'явилися міста-держави: Ефес, Смірна, Кіма та ін. – де керівні посади були сконцентровані в руках жінок-воїнів, де роль верховних жриць також належала їм.

В деяких народів ця традиція залишилась домінуючою і перманентною ще протягом багатьох століть, а в інших – вона набула «другого дихання». В період з 1645 по 1685 рр. в Дагомеї (Західна Африка) правив амбіційний король Хоуегбаджа, який вражений відважністю жінок, які захищають власних дітей і своє помешкання, створив воєнізоване жіноче формування. Спочатку жінки-воїни полювали на слонів, а син короля перетворив їх на амазонок, гвардію, яка охороняла життя короля – «армію чорних фурій», як про них казали французькі колоністи. Відбір до гвардії дівчат, розпочинався з восьми років. Але потрапити до відбірних військ було не під силу загальній масі дагомейських жінок. Жорсткі умови випробувань відбирали фізично сильних, витривалих, розумних і вродливих амазонок. В лавах жіночої гвардії існували відносини на зразок сучасної «дідівщини» і служиві жінки створювали умови аду для молодих воїтельок. Дагомейські дівчата вивчали військово мистецтво, вправне володіння вогнепальною зброєю, особлива увага приділялась бою з мачете. Фінальним випробуванням була ініціація відрубання голови противника, для цього заходу використовували зазвичай полонених. «Армія чорних фурій» – була гордістю короля Дагомеї. Недооцінивши військового вишкілу африканських амазонок, французи розтягнули в часі підкорення невеликої території на Заході Африки.

Перераховані вище факти указують, що прекрасний міф про античних амазонок виявився абсолютною реальністю. І тому виходячи з визначення історичної фемінології, ми з повною впевненістю у власних висновках, можемо відзначити гідне місце жінки в історії розвитку сучасної цивілізації і суспільства разом взятих.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Доватур А. И., Каллистов Д. П., Шишова И. А.: Народы нашей страны в «Истории» Геродота : тексты, перевод, комментарий. М.: Наука, 1982. 455 с.
- [2] Золото степу. Археологія України / Авт.-упоряд. П. П. Толочко, В. Ю. Мурзін Акад. наук України, Інститут археології (Київ). Київ: Шлезвіг, 1991. 439 с.
- [3] Історія України писана у V ст. до нашої ери Геродотом, перекл. Спасько С. К. К.: ФОП Стебеляк О. М., 2012. 144 с.
- [4] Кун Н. А.: Легенды и мифы Древней Греции. Харьков: СПДФО Чиженко С. Ю., 2003. 480 с.
- [5] Лазоренко С. А.: Фізична культура народів, що населяли територію України до слов'янської доби. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. Вип. 140, гол. ред. Носко М. О. Чернігів: ЧНПУ, 2016, с. 364–369.
- [6] Литвин Виталий. Земли амазонок. Мюнхен, 2021. 216 с.
- [7] Мандзяк А. С.: Боевые искусства Европы. Мн. : «Современное слово», 2005. 352 с.
- [8] Скржинская М. В.: Культурные традиции Эллады в античных государствах Северного Причерноморья. К. : Институт истории Украины НАН Украины, 2010. 324 с.
- [9] Черненко Е. В.: Военное дело скифов. Великая Скифия. Киев: Запорожье, 2002. 340 с.
- [10] Шевцов В.Ю.: Русь. Дніпропетровськ : Арт-Прес, 2003. 167 с.
- [11] Barry, C.: The Scythians: Nomad Warriors of the Steppe. UK : Oxford, 2019. 399 с.
- [12] Jacobson, E.: The Art of the Scythians: The Interpenetration of Cultures at the Edge of the Hellenic World. BRILL, 1995. ISBN 9004098569.

AMAZONS – A PHENOMENON OF FEMALE HEROISM IN THE SOCIETIES OF THE STATES OF THE SLAVE OWNING ERA

ABSTRACT

In modern science there is a term – historical feminology. The term „feminology” comes from the Latin word „femina” (woman) and the Greek „logos” (science or teaching). Literally, women’s feminology is a direction of general history that investigates the role of women in the historical-dialectical processes of state formation throughout the existence of human civilization and produces tools for such research. During the time of classless society, women loudly declared for equal rights with men. And as a result - gynecocratic social relations in the early eras of the existence of human civilization. During the Middle Kingdom of Egypt (2040-1640 BC), Egyptian women had independence from men, had their own business, funds, property, etc. Everyone knows the names of the Egyptian queens Nefertiti, Hatshepsut, who were iconic figures no less famous than the male pharaohs. History did not ignore the female heroism of the period of antiquity. Homer, Hellanicus, Herodotus, Strabo, Plutarch, Diodorus Sicilia and others wrote about their exploits in their annals. The chronological limits of the research described in the article cover the time spans of the slave period – the class formation which was the first one in the history of society.

KEYWORDS

history of physical culture, female feminology, gynecocracy, matriarchy, Amazons, Scythians, Sarmatians, Greeks.

AMAZONKI – ZJAWISKO ŻEŃSKIEGO HEROIZMU W SPOŁECZEŃSTWACH PAŃSTW ERY NIEWOLNIKÓW

STRESZCZENIE

We współczesnej nauce istnieje termin – feminologia historyczna. Termin „feminologia” pochodzi od łacińskiego słowa „femina” (kobieta) i greckiego „logos” (nauka lub nauczanie). Dosłownie feminologia kobiet jest kierunkiem historii ogólnej, który bada rolę kobiet w historyczno-dialektycznych procesach kształtowania się państwa przez cały czas istnienia cywilizacji ludzkiej i wytwarza narzędzia do takich badań. W czasach społeczeństwa bezklasowego kobiety głośno deklarowały równouprawnienie z mężczyznami. A w rezultacie - ginekokratyczne stosunki społeczne we wczesnych epokach istnienia cywilizacji ludzkiej. W okresie Środkowego Królestwa Egiptu (2040-1640 p.n.e.), Egipcjanki miały niezależność od mężczyzn, miały własny biznes, fundusze, majątek itp. Wszyscy znają imiona egipskich królowych Nefertiti, Hatszepsut, które były kultowymi postaciami, nie mniej znanymi niż mężczyźni faraonowie. Historia nie ignorowała kobiecego heroizmu okresu starożytności. Homer, Hellanicus, Herodot, Strabon, Plutarch, Diodorus Sicilia i inni pisali o swoich wyczynach w swoich annałach. Opisane w artykule granice chronologiczne badań obejmują rozpiętość czasową okresu niewolnictwa – pierwszej w dziejach społeczeństwa formacji klasowej.

SŁOWA KLUCZOWE

historia kultury fizycznej, feminologia kobiet, ginekokracja, matriarchat, Amazonki, Scytowie, Sarmaci, Grecy.

Artykuł udostępniony na licencjach Creative Commons/ Article distributed under the terms of Creative Commons licenses: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0). License available: www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/